

Likelydende brev til styrene i alle pensjonsforetak

Saksbehandler: Runa K. Sæther
Dir. tlf.: 22 93 98 59
Vår referanse: 08/10561
Deres referanse:
Arkivkode: 544
Dato: 09.10.2008

RISIKOANALYSER I PENSJONSFORETAKENE - NOEN SENTRALE FORHOLD

Kredittilsynet viser til likelydende brev til alle pensjonsforetak datert 22. september 2008. I brevet ble foretakene bedt om å sende sine sist utførte stresstester basert på bokførte verdier til Kredittilsynet. Videre ønsket vi en kort skriftlig vurdering av situasjonen i pensjonsforetaket. En del av pensjonsforetakene har fått tilbakemelding på konkrete forhold knyttet til stresstestene i eget brev fra Kredittilsynet. I dette brevet til alle pensjonsforetakene tar vi opp enkelte sentrale forhold som undersøkelsen har vist er relevante for et større antall foretak.

Det har de siste ukene vært betydelig uro i finansmarkedene. Dersom pensjonsforetakets situasjon er vesentlig forverret siden innsendelsen av de interne analysene til Kredittilsynet, bør Kredittilsynet informeres om dette. Det vises også til punkt 5 nedenfor.

1. Ny kapitalforvaltningsforskrift

Ny forskrift om livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning trådte i kraft 1. januar 2008. Forskriften kapittel 2 omhandler alminnelige krav til foretakets kapitalforvaltning. Kapitalforvaltningsforskriften utvidet i all hovedsak foretakenes handlingsrom for forvaltning av eiendeler som skal dekke de forsikringsmessige forpliktelsene, i forhold til den tidligere forskriften. Forskriftens krav til systemer for styring og kontroll er derfor skjerpet for å sikre forsvarlig kapitalforvaltning. Samtidig understrekes styrets ansvar for styring og kontroll med kapitalforvaltningen.

Enkelte pensjonsforetak har i det innsendte materialet kun vist til den tidligere kapitalforvaltningsforskriften. Kredittilsynet understreker behovet for å tilpasse systemet for styring og kontroll med kapitalforvaltningen til den nye kapitalforvaltningsforskriften. En viktig del av dette er utviklingen av risikoanalyser.

Etter en gjennomgang av det innsendte materialet fra pensjonsforetakene ønsker Kredittilsynet her å omtale noen sentrale problemstillinger knyttet til risikoanalysene. For en mer fullstendig gjennomgang av temaet viser vi til Kredittilsynets rundskriv 7/2008 "Risikoanalyser/stresstester i forsikringsselskaper og pensjonsforetak".

2. Om risikoanalyser i foretakene

I kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 er det angitt nærmere krav til risikoanalyser. Det følger av første ledd at foretaket jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko vil påvirke selskapets bufferkapital. Analysene skal utføres med utgangspunkt i en situasjon der foretakets eiendeler og forpliktelser måles til bokført verdi.

Kravene til risikoanalyser/stresstester er utdypet i Kredittilsynets rundskriv 7/2008:

”Kravet til hvor ofte risikoanalysene skal gjennomføres, må ses i forhold til virksomhetens kompleksitet og risikonivå, men analyser basert på bokførte verdier skal minst gjennomføres ved utgangen av hvert kvartal. Kredittilsynet legger til grunn at frekvens på analysene økes ved uro i finansmarkedene.”

Det har gjennom en perioden vært betydelig uro i finansmarkedene. Dette tilsier at foretakene relativt hyppig vurderer bufferkapitalsituasjonen ved hjelp av stresstester. De innsendte analysene viste at en del foretak ikke hadde oppdaterte risikoanalyser. Enkelte av pensjonsforetakene hadde på tidspunktet for innsendelse ikke utført stresstester siden utløpet av annet kvartal. Gjennom tredje kvartal var det et betydelig fall i aksjekursene. Etter Kredittilsynets oppfatning er det ikke forsvarlig å vurdere risikoen og bufferkapitalsituasjonen på grunnlag av så lite oppdaterte analyser.

3. Utforming av stresstestene

Kravet til stresstester med utgangspunkt i bokførte verdier i forskriften § 2-3 første ledd er en videreføring av tidligere forskriftskrav om oppfølging av markedsrisiko. Bestemmelsen er imidlertid utvidet ved eksplisitt å kreve at analysen også skal ta hensyn til forsikrings- og kredittrisiko. Kredittilsynet legger til grunn at alle risikoer som er vesentlige i forhold til selskapets etterlevelse av gjeldende soliditets- og sikkerhetskrav skal bli tatt hensyn til i risikoanalysen.

Formålet med analysen er å belyse hvordan ulike scenarioer kan påvirke institusjonens evne til å oppfylle lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav. Bufferkapitalen i slike analyser vil derfor omfatte kapitalelementer ut over de lovfastsatte minstekravene og kan bestå av følgende komponenter:

- kjernekapital ut over det som kreves for å oppfylle gjeldende kapitaldekningskrav og solvensmarginkrav
- delårsresultatet som ikke teller med i ansvarlig kapital, hensyntatt antakelser om forsikringstakernes andel av overskuddet og selskapets skatteposisjon
- tilleggsavsetninger begrenset til det som kan inntektsføres i inneværende regnskapsår
- kursreguleringsfond for eiendeler som omfattes av analysen
- risikoutjevningfond begrenset til beregnet forsikringsrisiko i den aktuelle analysen

I risikoanalysen må pensjonsforetakene sikre at kun de kundebufferne som vil være tilgjengelige dersom det aktuelle scenarioet inntreffer, defineres som bufferkapital i analysen. Dette betyr at risikoutjevningfondet ikke kan inngå i bufferkapitalen i en risikoanalyse som ikke omfatter foretakets eksponering mot forsikringsrisiko, og at tilleggsavsetninger utover det som kan benyttes til å dekke ett års rentegaranti, ikke kan medregnes i bufferkapitalen. Tilleggsavsetninger kan dessuten regnes inn i bufferkapitalen bare i den grad de ikke benyttes i beregningen av kjernekapitalen. Videre kan ikke premiefondet inngå som bufferkapital.

4. Overvåking av risikonivå

Det følger av forskriften § 2-3 annet ledd at pensjonsforetaket skal vurdere å iverksette tiltak som reduserer risikoen eller øker bufferkapitalen dersom analysen viser at det kan bli påført tap som

innebærer at det ikke lenger vil oppfylle soliditets- og sikkerhetskrav. Pensjonsforetakenes egne analyser viser at en del av foretakene har et høyt nivå på bufferkapitalutnyttelsen, og for enkelte av pensjonsforetakene kan det synes som om risikonivået er uforsvarlig høyt. Kredittilsynet understreker behovet for at styret fastsetter grenser for hvilke risikonivåer som kan tolereres, og hvilke handlingsregler som knyttes til de ulike nivåer for bufferkapitalutnyttelse.

5. Rapporteringsplikt til Kredittilsynet

Kredittilsynet gjør for øvrig oppmerksom på at kapitaldekningskravet til enhver tid skal være oppfylt og at styret og daglig leder etter forsikringsvirksomhetsloven § 7-9 fjerde ledd (med henvisning til lov om sikringsordninger kapittel 3 og 4) umiddelbart skal melde fra til Kredittilsynet dersom det er grunn til å frykte at pensjonsforetaket ikke vil oppfylle minstekravene.

For Kredittilsynet

Emil Steffensen
Avdelingsdirektør

Ellen Jakobsen
Fungerende seksjonssjef